

2. Η στάσις

η) Αποφυγή περισπασμού της διανοίας

Ελέχθησαν ικανά ως προς την στάσιν του ιεροψάλτου εν τω ναώ. Κατακλείοντες την παράγραφοαν ταύτην επιθυμούμεν να είπωμεν, ότι την κατά πάντα ιεροπρεπή και ευλαβή του στάσιν ο ιεροψάλτης θα τονίζη επί μάλλον εάν διαθέτη κατά την στιγμήν της επιτελέσεως της ιεράς αυτού διακονίας, την απαιτουμένην συγκέντρωσιν προσοχής εις το έργον του.

Όταν η διάνοια περισπάται περί πολλά, και ο νους περιφέρεται τήδε κακείσε, μειούται ως είναι φυσικόν και η απόδοσις. Επί πλέον δε, λόγω του περισπασμού της διανοίας, είναι δυνατόν να εκτεθή ενώπιον του εκκλησιάσματος ο ιεροψάλτης, κατά τρόπον σοβαρόν, ενίοτε δε και ανεπανόρθωτον. Ποίαν λ.χ. καλήν έντύπωσιν δύναται να καταλείπη εις τους εκκλησιαζομένους περί εαυτού ο ιεροψάλτης εκείνος, ο οποίος δεν ευρίσκεται έτοιμος κατά την σειράν του να εκτελέση το οικείον αυτού μέλος, ή ο άλλο αντ' άλλου ψάλλον τροπάριον λόγω αβλειψίας ή αφαιρέσεως; Είναι δυνατόν ακόμη να μη εκτεθή εις τα όμματα των πιστών, και να μη γίνη αντικείμενον μομφής εκ μέρους των η και των προϊσταμένων του, ο ιεροψάλτης, όστις, αντί να είναι προσηλωμένος εις το έργον του, εκείνος περιφέρει ανευ λόγου τα βλέμματά του μεταξύ των εκκλησιαζομένων παρακολουθών αυτούς εισερχομένους ή εξερχομένους ή οιονεί περισκοπών από του στασιδίου του πρόσωπα και πράγματα; Το σημείον τούτο επισημαίνων προς τους ιεροψάλτας ο μνηνονευθείς Ιεράρχης έλεγε προς αυτούς κατά μίαν σύναξιν των προς λήψιν ωρισμένων χρησίμων οδηγίων και παραινέσεων: «Φευκτέα επίσης αι πολλάί και άκαιροι κινήσεις ως και η από του στασιδίου περισκόπησις προσώπων και πραγμάτων» (ένθ' ανωτ. σ. 211).

Η ιερά στιγμή της θείας Λατρείας επιβάλλει αποχήν από παντός ατάκτου βλέμματος, ανωφελούς και ασκόπου, όπερ ενώ είναι ενδεχόμενον όλως αφελώς ή επιπολαίως και αγαθώς να γίνεται, εν τούτοις δυνατόν να αποβή επιβλαβές πνευματικώς και δια τον ιεροψάλτην και διά το πλήρωμα. Η συγκέντρωσις της προσοχής και την καλήν εκτέλεσιν υποβοηθεί, και τον ιεροψάλτην ανυψώνει εις τας συνειδήσεις των πιστών, και αυτούς τούτους κατανύσσει. Παρέχει επί πλέον τον ιεροψάλτην ως μέτρον συγκρίσεως δι' αυτούς. Και παράδειγμα προς μίμησιν. Ακόμη δε εμφανίζει τούτον και αποδεικνύει ως καλώς ειδοτά «πώς δει εν οίκω Θεού αναστρέφεσθαι».

Συνελόντι δ' ειπείν ο ιεροψάλτης μνήμων των ευθυνών αυτού ως εκ του υψηλού και ιερού του λειτουργήματος, όπερ εντός του ναού επιτελεί, άλλα και της μεγάλης του αποστολής, ην έχει επί των ώμων του αναθέσει η αγία Εκκλησία, θα πρέπει συνεχείς να καταβάλλη προσπαθείας και ανυστάκτους φροντίδας, ώστε με την όλην στάσιν του να υποβοηθή τον λαόν εις το έργον της καθαράς και αμιάντου λατρείας του Θεού, εις το έργον της προσευχής.

Τα όσα εις το κεφάλαιον τούτο ελέχθησαν αναφορικώς προς την στάσιν του ιεροψάλτου κατά την ώραν της θείας Λατρείας, είναι ολίγα εκ πολλών, δυνάμενα όμως να παράσχουν αφορμήν προς λήψιν γενναίων και γονίμων αποφάσεων. Είναι τα πλείστα πρακτικής υφής, και ως τοιαύτα δύνανται ευκολώτερον να συνειδητοποιηθούν, πολλώ μάλλον οσω και αυτοί ούτοι οι ιεροψάλται εκ της μικράς ή μεγάλης των πείρας, θα έχουν ασφαλώς επισημάνει πολλά εξ αυτών. Τέλος προσθετέον και τούτο. Τα εις την εν γένει στάσιν του ιεροψάλτου αφορώντα σημεία, ως ταύτα ανωτέρω διεγράφησαν, αποτελούν μέρος της ιεροψαλτικής παραδόσεως. Καθήκον των ιεροψαλτών είναι όχι μόνον να συντηρήσουν την παράδοσιν ταύτην, αλλά και να την διδάξουν και να την παραδώσουν εις τους επιγενομένους. Οι παλαιοί προς τους νεωτέρους, οι έμπειροι προς τους απειροτέρους. Η ιεροψαλτική παράδοσις, όχι μόνον ως προς την εκτέλεσιν των ύμνων, περί ης θα διαλάβωμεν κατωτέρω, αλλά και ως προς την στάσιν και την καθόλου εμφάνισιν επί του στασιδίου του ψάλτου, δέον να τύχη της δεούσης προσοχής, εκ μέρους κυρίως των ιεροψαλτών. Αυτοί έχουν την ευθύνην της παρακαταθήκης ταύτης, την οποίαν παρέλαβαν γραπτώς ή προφορικώς εκ των παλαιών διδασκάλων της ιεράς ταύτης τέχνης, όχι διά να την κρύψουν «υπό τον μόδιον», αλλ' όλως αντιθέτως διά να την μεταδώσουν εν τη πράξει και να την συντηρήσουν μετ' ευλαβείας πολλής. Είναι πάντως σημείον ευχάριστον και ενθαρρυντικόν το ότι έχει συνειδητοποιηθή η ανάγκη αυτή, πολλοί δε των καλών ιεροψαλτών εκμεταλλεύονται φιλοτίμως πάσαν ευκαιρίαν διά να τηρήσουν πρώτοι αυτοί όσα ανωτέρω εγράφησαν, και να διδάξουν ούτω δια του παραδείγματός των και τους νεωτέρους. Πάντως πρέπει να θεωρήται ευτύχημα η ύπαρξις της τοιαύτης παραδόσεως γραπτής ή άγραφου. Το μέγεθος όχι μόνον της τιμής, αλλά και της ευθύνης είναι ικανόν, νομιζομεν, δια να τονίζη την ανάγκην της συναισθήσεως αυτής της τιμής και αυτής της ευθύνης. Αξίζει λοιπόν τον κόπον οι ιεροψάλται να δώσουν την προσοχήν των εις όσα ενδεικτικώς ανεφέρθησαν εν τοις πρόσθεν, με την πεποίθησιν και την

βεβαιότητα ότι εκπληρούν τον σημαίνοντα ρόλον των εις την αγίαν προσπάθειαν της λειτουργικής αναγεννήσεως.

Αυτά μεν ως προς τον πρώτον τρόπον συμβολής των ιεροψαλτών εις την προσπάθειαν ταύτην.